

**Erik-Jansismen i Nord-Amerika eller
beskrifning om Erik-Jansarnes tillstånd
derstädes samt resan dit med skeppet New-
York. : Bref från en af utvandrarne undert.
O.S.**

Söderhamn
1847

EOD – Millions of books just a mouse click away! In more than 10 European countries!

Thank you for choosing EOD!

European libraries are hosting millions of books from the 15th to the 20th century. All these books have now become available as eBooks – just a mouse click away. Search the online catalogue of a library from the eBooks on Demand (EOD) network and order the book as an eBook from all over the world – 24 hours a day, 7 days a week. The book will be digitised and made accessible to you as an eBook.

Enjoy your EOD eBook!

- Get the look and feel of the original book!
- Use your standard software to read the eBook on-screen, zoom in to the image or just simply navigate through the book
- *Search & Find:* Use the full-text search of individual terms*
- *Copy & Paste Text and Images:* Copy images and parts of the text to other applications (e.g. word processor)*

* Not available in every eBook.

Terms and Conditions

With the usage of the EOD service, you accept the Terms and Conditions provided by the library owning the book.

- Terms and Conditions: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/en/agb.html>

More eBooks

Already more than 30 libraries in over 12 European countries offer this service.

Search books available for this service: <http://search.books2ebooks.eu>

More information is available at <http://books2ebooks.eu>

ERIK-JANSISMEN
I NORD-AMERIKA ...

Leht.
Öns.
(Br.)
o

1847

Kungl. biblioteket

0 0000 000103815

Varis
Leht
Cov.
(7a)
6

Erik-Jansmen

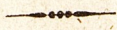
i

Nord-Amerika

eller

Beskrifning om Erik-Jansarnes tillstånd der-
städes samt resan dit med skeppet New-York.

Bref från en af Utvandrarne.

[O.S. = Otto Stenborg]

Pris: 3 ff. B:ko.

ESDENHAMN,
hos M. M. Åsennius & Comp., 1847.

Man har trott sig böra efterkomma fleres begäran, att till trycket befordra detta ifrån en utvandrare till Amerika ankomne bref, för de upplysningar det innehåller om Erik-Sanfarnes tillstånd berstädes. Ganska litet är ur originalet uteslutet, och samma ord äro i det närmaste bibehållna utom der sleswa språket fordrat en liten ändring.

New-York den 23 Maj 1847.

S. L.

Mätte detta bref träffa dig wid helsen, och måtte du ei vara uppswulgen i för mycket bedröfwelse deröfwer att du måste blifwa qwar i Sverige och tro att du försummat den tid du uti sökt war; men jag tror, att Gud, från hwilken allt godt kommer, här med sitt ord tröstat och hugswalat både ditt och de öfrigas hjertan att ni ej alldeles uppgifwits, samt att Han gifwit er många kraftiga bewis att Han är god och barmhertig och icke will någon syndares död utan att han omwänder sig och lefwer, ty ho är den som will fördömma, Kristus är den som sitter på Guds höggra hand och manar godt för oss. Så säger Guds ord, men icke att Kristus beder Gud, det han skall kasta de swagtrogne till helwetets stenar i ewig eldspina och att de skola bortsoapas med förderfwelsens qwas, såsom Erik Zanson och hans profeter drifwa det och twinga sina olyckliga offer, som äro i olyckligare belägenhet än jag tror Kyrkohistorien om några wet omtala. Hade jag, medan jag war qwar i Sverige, wetat hwad jag nu wet, så hade jag aldrig kommit till Amerika. Men äfwen då, fast jag war insnärjd i förwetelslen i 2½ år, under hwilken tid jag utstod grusliga lidanden och mycket kämpning och oro natt och dag, då jag kaslades hit och dit emellan tro och otro, och då jag lifsom bogserat mig upp mot en strid ström, för att finna sanningen och så hålla den fast, så mötte mig hwarje gång omwissbeter, kärlekslöshet och ett grusligt öfwerdåd och ondskå, och dessa törnen kunde jag ej stå emot; mitt ankartåg sprang och jag kom åter i twiswel

och oro. Nu prisar jag likwäl Gud för hwad som skett, och är fullwif, att jag får tro det allt skall lända Guds barn till det bästa.

Vår resa hit war mycket beswärlig, hwarföre jag är glad att du ej war med, ty du skulle ej med din swaga helsa utbärdat så mycken swärighet och saknad af alla beqwänligheter. De så beqwänligheter man kunde åstadkomma för de swaga wäkte sådan afundsjuka och elakhet att nästan hwar och en förlorade sitt andeliga lif, och det war en gäsning och oenighet bland hela folkhoppen. Swårt sjuka woro de nästan allesamman; jag war frist hela tiden och hade ingen känning af sjön änskönt wi hade ständig storm. Första Adventsöndagen förnade wi på bankar i Nordsjön under Antwerpen, och trenne gånger så wädsamt, att det bråkade så att wi trodde skeppet skulle gå i tusen stycken, och wi sågo huru stora trädstycken flöto från fartyget. Alla stodo wi rädlösa; wi föreställde of ej annat än att fartyget skulle sjunka, men pumparne sattes i gång och efter en stunds pumpning hade wi läns. Det led emot qwällen och wi woro inneswade bland bankar, så att det såg mörkt ut för of att blifwa räddade, och fåfängt war att kunna få någon lots; men wi wände fram och åter och lodade hela natten samt indelade of i pumpslag, så att pumparne gingo ourpörligt. Kl. 9 måndagsmorgonen kom en Engelsk lots, som förde of till Dover, men då kapten såg, att wi kunde hålla fartyget uppe, beslöt han att gå längre ned i kanalen, för att få bättre dockor. Wi kommo då till en stad wid namn Cowes der wi lågo i 6 weckor eller till den 17 Januari. Denna stad är belägen på en obefristlig wacker ö*), bebodd af omkring 40,000 menniskor. Drottningen af England har här ett stort lustflott, och under den tid wi woro der, wistades hon på detta flott i 14 dagar. Det war motshudande att åter gå ut till

*) Bigth.

sjös, isynnerhet som wi hade den svåraste delen af vägen qwar. Detta singo wi snart erfara, då efter 5 dagars segling en gruslig storm uppvärt, så att wi ei kunde föra segel och woro i största fara, att blifwa drifna på Irland. En natt war sjön i sådant raseri, att wi hwarje stund trodde skeppet skulle blifwa nedergrafwet, men wi tröstade oss med den 107:de psalmen.

Den 17 Mars antrade wi wid New-York, då wi varit ombord i 5 månader. När fartyget ankom, så kommo oss genast Eriks profeter emot oss och gjorde anstalt om att en ångbåt tog oss alla, utan att wi först hunno ordna om våra saker, och förde oss till det öfriga sällskapet, som bestod af circa 200 personer. Nu skulle sista wälsignelsen af profeterna bekommas, men jag kunde icke få någon frid ibland dem, utan min oro och mitt lidande ökades dag från dag, så att äfwen mina kroppskrafter började aftaga. Medan under resan hade jag äfwen börjat förswagas, då jag under deras ideliga predikande blef genomdorgad af det samma och samma, särdeles bilder ur Höga Biblan, som de ej förstodo, och derunder märkte kärleken hos dem vara förkolnad, hwilket upprörde mig ännu mycket och inwerkade på min helsa. Efter vår ankomst till Amerika såg jag deras ondskan i full dager, huru de wandrade uppenbart ogudaktigt och behandlade folket som olyckliga slafwar. Sjukdomar togo öfverhanden efter den osunda maten och emedan de som kreatur lågo hoppackade i osunda rum. På 14 dagar dogo 30 personer. De döde kastades 2 å 3 tillsammans i lårar och begrofwos utan jordfästning. Endast hälften af antalet på de döde uppgåfwos de. Af 350, som woro qwar då jag skildes ifrån dem, woro säkerligen icke 50 fullt friska. Hwarje dag skulle göras underwerk med att bota sjuka, men de blott reste dem upp, och lade förbannelse för tid och ewighet öfwer dem, som ej trodde att de woro friska, ehuruwäl de med hwarje dag blefwo wärre. Emellanåt predikades, att så

långe någon Akab fanns, kunde Israel icke vinna, De anstälde och fasta, som skulle räcka i 40 dagar, på det att alla skrymtare skulle blifwa uppenbara; men medan folket fastade första dagen, var profeten Anders Anderson från Thorstuna till staden och både åt och drack, och detta yttrade han man kunde göra i trons wifhet. I stället för 40 warade fastan blott en dag, ty flera hade redan gått ifrån dem och då ansågo de det wara slut med alla skrymtare. De aldrasjukaste söktes ut och fördes i ett källarrum under jorden, som här allmänt bygges, Här tillreddes sjukbädd öfwer hela golfvet, och woro de flesta så swaga att de ej förmodade lyfta upp hufwudet. Skörbjuggen hade tagit sådan öfwerhand, att köttet ruttnade från benen, och på en del lofnade lederna ifrån hwarandra, så att de jemrade sig och qwedo då man blott rörde wid dem. Dagligen lofwades tecken, men tecknen uteblewo och deras tillstånd blef wärre och wärre. Brodd-Zonas blef satt till sjukhuspredikant, och han war och nitisk i sitt embete. Twenne timmar morgon och afton predikade han och utfor då i de hårdaste dommar öfwer deras otro, som gjorde dem sjuka, och sade dem, att om de ~~de~~ wille kasta all sjukdom på honom, så skulle han taga den ifrån dem och de warda fria; men kunde de icke det, så skulle de för sin otro med de oomskurna fastas till helwetets stenar för tid och ewighet. Under sådana predikningar fingo många gifwa upp andan.

En qwäll profeterades af A. Anderson, att dagen efter skulle alla sjuka wara friska och ingen mera ligga. Du kan nu sjelf sluta till huru Gud allt mer och mer slog dem med blindhet, på det de skulle blifwa uppenbara. Morgonen kom, och profeterna Anderson och Hansson gingo in i alla rum och sade, att alla skulle stiga upp och kläda sig huru sjuka de än woro. Under gruslig jemmer och flagan drogos då alla upp, påkläddes och sattes på stolar omkring elden. Deras an-

höriga måste hela dagen sitta och hålla omkring dem, så att de icke skulle slupa i golfwet, och en förbannelse war lagd på den som lade sig på bädden. Jag gick ner till de olyckliga, och när de singo se mig, började de att gråta, fattade i mina händer och ropade att jag skulle bedja Gud för dem, att de måtte få dö der de suto, så att de ej skulle behöfwa lägga sig. Då kunde jag ej uthärda längre utan besöt att öfvergifwa dem. Äfwen styrman L. från Gessle såg att det bar på tof och började öppet predika emot dem att de woro falska profeter, och befallde de sjuka, som då i fyra dygn setat på det wiset, att lägga sig. Emedlertid prisade de Gud för de stora tecken som skett och beröfve att Gud sökt sitt folk. När sedan L. sade till Anderson och Brodd-Zonas, att han befallt de sjuka lägga sig, och att de woro falska profeter, så nekade de att de gifwit denna befallning om de sjuka, fastän hela församlingen war vittne dertill. Det finnes intet spår af sanning eller redlighet hos någon af dem, så hafwa de förhärdat sig. De se dystra och mörka ut och kunna ej se folk i ögonen. Måndagsmorgonen gick jag ifrån dem och lemnade min hustru qwar, som ännu ej war fullt wiß att de hade orätt. Jag öfverlemnade åt Gud, att Han skulle böja hennes hjerta, att hon sielf skulle se faran, ty aldrig tänkte jag med wäld taga henne derifrån, utan låta henne hafwa sin fria wilja. Så fort jag kom ifrån dem, fick jag ett annat lif, kände en utgjuten kärlek i mitt hjerta till Gud, som jag förut aldrig wägat nalkas utan med fruktan och häfwan. Jag ropade och bad, och Gud gaf äfwen vittnesbörd i mitt hjerta och de kraftigaste försäkringar i ordet, som nu tydligen på ett underbart sätt låg för mig.

Tisdagsafton hade min hustru varit ner i sjukrummet och hört Brodd-Zonas göra bön. Han höll då på med full iswer om de sjukas otro och dertill hustru sådana affallna andar, som han menade om mig,

woro till hinder för Guds ords framgång och med det samna utöfne all förbannelse. Min hustru kom i en stor ofrid och fann nu, att detta hvarken war Guds ord eller Christi kärlek, och sade till dem efter slutad bön, att om de ei kunde återgifwa henne den frid hon förlorat, kunde hon ej wara der längre. Alla de starkaste profeterna lofwade henne få hela deras kraft och att de wille kasta sig till helwetet för henne förr än hon skulle gå bort, och sade henne, att om hon skulle försöka gå derifrån, skulle jorden öppnas och uppsluka henne. Hon fick ej mera någon frid, och Thorisdagsmorgon gick hon ifrån dem. De wille ej återlemna oss våra saker, utan jag gick dit en morgon medan de alla lågo och återtog våra kappsäckar, så att wi fingo vårt linne med oss och större delen af våra kläder; men vår koppar och många nyttiga saker, som skulle kommit oss väl tillbanda, allt guld och silfwer, om det och war af minsta värde intill kloackboetterna togs bort ifrån oss och hwar och en, och sålde. På sådant sätt blef min hustru belönt för sin fem månaders tjenst på sjön, då hon föfotte och wårdade de sjuka, som annars troligen förgåtts i wanskötsel. Hennes kappa togo de äfwen ifrån henne, och hwar och en som går ifrån blir helt och hållet blottad. Genom deras stora swel och list ha de samlat ihop otroligt mycket penningar och man kan finna Eriks stora slughet som befallt M. Anderson att endast han och L. skulle hafwa kännedom om kassans storlek, och alla andra skulle wara i owisshet derom, samt att allt skulle öfwerlemnas till Erik. Du påminner dig väl en man som war mycket werksam att förskaffa pass i Gessle, Hurlig. Han såg deras oredlighet redan i Sverige och förehöll dem deras handlingar. Han blef därför genast utesluten, men han war ej förfärad utan reste jemte flera efter till Amerika, och war der före oss. Han wille nu uppgöra räkenskap med dem för de medel han fört in i kassan, men de wille icke detta för någon del, utan bemötte honom med orimlighet. Han gjorde då saken kort, och lät arrestera M.

Anderfson, Fetter-Anders samt Jonas i Åsta. Dertill hade äfwen L. en affär med dem. De fingo betala hurtig och dertill sätta 400 dollar *) i säkerhet för att blifwa fria, hvilka medel de wäl troligen icke återfå, ty rättwisfan här är swår att finna. Den som har penningar får köpa sig rätt och lagmännen söker uppgöra genom förlikning; men det finnes nog redliga män äfwen bland dem.

Hela församlingen drog af till Illinois **) i slutet af April. Sedan de kommit till sista stationen för ångbåt, som är en stad wid namn Chicago ***) , hafwa de 27 Swenska mil att wandra under en mödosam wäg der flera förut uppgifwits, och att lega skjut är dyrt. Der Erik slagit sig ner hafwa de inköpt mycket land, och der är den bästa jordmån man kan finna; men orten är mycket ofund, så att skjutomar härja ständigt ibland dem. 200 har dött på platsen, och i början fick ej nyttjas några medel, utan alla skulle tro att de woro friska. Grannarne warnade honom, synnerligast Pastor Hedström, en missionär och bror till den Hedström som är här. Samma Hedström har under hela tiden gjort dem ständiga tjänster och hjelp. De måste slutligen allwarligen tillsägas, att wård och läkemedel skulle användas, i annat fall skulle Regeringen taga del med dem. Då köptes wäl medel, men wanfsötsefn fortför. De bo tillsammans på twenne platser, som heta Biskopskulla och Rödbok (?) der de uppfört en mängd jordkulor på det sätt att de gräfwit sig ner i jorden samt derpå byggt några timmerlag. I hwarje kula inpackas 30 å 40 personer, som då utgöra ett hushåll. En del är utwald att arbeta, och så många som äro användbara att lära sig Engelska språket gå i sko-

*) 1600 R:dr Rgs.

**) Så heter staten i N. Amerika, der Erik Jansarne köpt sina jordlägenheter.

***) Äfwen kallad „Dearborn“; ligger wid sjön Michigan.

Ian hela dagen. Till lärarinna hafwa de en Swenska som för sin mesta tid wärit i Amerika. Det war ut-
fäst att de inom 1 år skulle kunna gå ut och predika
på landets språk. Här dö de om hwarandra, och det
är oblyggligt höra huru de ligga döda på sina läger,
trafiga och ofnygga, med öppna ögon och i den ställning
de gifwit upp andan. Sådana tagas de flera i sönder,
läggas på wagnen och föras ut att jordas utan listor
eller jordfästning. D. Olsson från Kingsta samt hu-
strun och de båda äldsta barnen dogo förleden sommar
nästan på samma tid. På fartyget ifrån Gefle, som
Hedin war på, dog 23 barn utaf wanskötsel och emedan
de ej hade påsande mat.

Swante är ännu qwar ibland dem; men kommer
han upp i landet går han troligen ifrån. Öfwer 100
personer hafwa gått ifrån, deribland D. Olsson på Häl-
lerne i Öfwanåker och Swen i Walla. Hell Olle och Swen
äro wärdige predikare emot Erik. Många, som kom-
mit ifrån eller blifwit bortkastade hade intet förstånd i
Skriften sedan de ej kunde nyttjade falska tillämpnin-
garna. — Åh, att så få hafwa förstånd i Guds ord! —
En sorglig händelse will jag omnämna. Kanske du på-
minner dig en flicka som tjenade hos W. Person i Ren,
en stilla och saktmodig flicka. Hon blef bortkastad af
Jon Olsson från Ina endast derföre att hon ej hade
wittnesbörd att hon lefde i tron. Detta grep henne så
hårt att hon mistade förståndet. Hon gjorde alla för-
sök att komma öfwer bord så att de måste wakta hen-
ne natt och dag. I denna förtwiflan dog hon slutligen
under wägen upp i landet. O, hwad skulder Jon Ol-
sson samkat öfwer sig! Jag har aldrig hört att någon
så hårt förhärdat sig. Han kastade bort utan orsak den ena
efter den andra. Jag prisar Gud storliga, att jag slip-
per se honom.

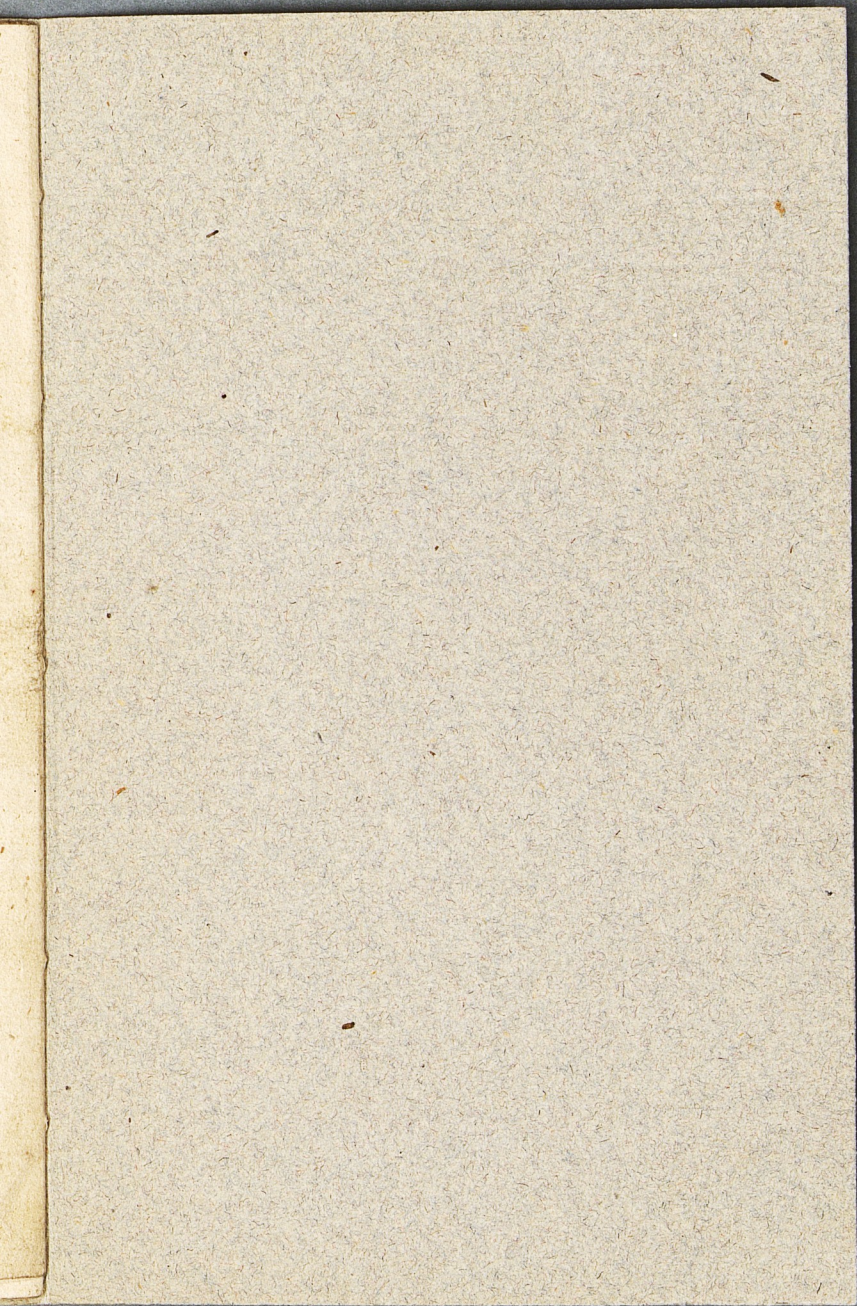
Jag will nu wända mina tankar ifrån dessa o-
bygg-

hyggligheter, som göra så obehagligt intrupet på mig, att jag mår illa när jag påminner mig allt elände, och jag önskar och beder till Gud, att du jemte flera, som varit i samma snara, måtte gifwa Gud äran och prisa honom, att ni jemte mig och flera andra undkom den fara, som kunnat föra oss i ewigt förders, och måtte ingen tro att någon genwäg blifwit öppnad till saligheten, då äfwen denna stränga wäg war falsk. Wägen är oss i Guds ord tillsagd, att han är smal och porten trång, och hwad som är säkert är att intet kött, eller menniska så länge hon lefwer i begärelsen, kommer till denna saligheten, ty utan att man warder södd på nytt kan man icke se Guds rike, och detta sker icke i wäckelsen eller med böner och bönöfningar eller med något mitt görande, ty med allt detta blir jag utan tro på den, som den ojubaktiga gör rättfärdig förtappad, utan då jag antar det stora försoningsloffret, och i stället för min odrägliga syndabörda låter påkläda mig Christi rättfärdighet samt blifwer när Christum, som är uppstånden ifrån de döda, på det jag skall göra Gudi frukt. Är trädet godt, kan det ej annat än bära goda frukter, ty jag älskar då det Gud älskar, och hatar det Gud hatar; Guds ord är mina fötters lycka och ett ljus på alla mina vägar. Jag skiljer mig ifrån all oredlighet och wandrar i huset, att mina gerningar skola vara uppenbara. En sådan bekännelse har stor wälsignelse och jag vill prisa och lofwa Gud, att jag fick rätt ljus i denna wiktiga sak, som så många wilja förneka. Sådan är den wäg, jag och min hustru wandra och ingen går den efter utan en lefwande tro.

Den skonare som Rönning förde, med hwilken flera woro, har ej framkommit och finnes intet spår efter den. Slå ur hägen med er resa, och lef som Guds ord bjuder.

Då jag började skrifwa trodde jag ei, att jag skulle blifwa så mångordig, men jag hade mycket att skrifa om, och om min helse ei wore så swag, skulle jag utförligt göra berättelse öfwer många wiktiga saker, men jag är till den grad swag, att jag stundtals då jag skrifer måste hålla mig wid sängen, derfore får hwarken du eller någon annan strängt granska min skrifning. Jag väntar intet annat än att snart få flytta hädan och jag wet, att jag då får wara när Christum, så att jag intet fruktar mig.

D. C.

www.books2ebooks.eu